

iona&rineke
&ziek-zijn

29 augustus 2022

aanvraag tweejarige subsidie
Gemeente Utrecht
2023 - 2024

iona daniel | artistiek | schrijven en spelen
merel hobrink | zakelijk | productie
rineke roosenboom | artistiek | schrijven en spelen

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 WIJ ZIJN IONA & RINEKE	blz. 1
1.1 wij maken onderzoeksfictie	blz. 1
1.2 wij maakten eerder	blz. 2
1.3 wij hebben kernwaarden	blz. 3
1.4 iona&rineke&utrecht	blz. 4
HOOFDSTUK 2 ONZE PLANNEN	blz. 6
Artistieke doelstellingen	blz. 6
Projectplanning	blz. 7
Project 1 Biophilia	blz. 8
Project 2 Bunker	blz. 9
Project 3 De Volmaakten	blz. 10
HOOFDSTUK 3 ORGANISATIE & WERKWIJZE	blz. 11
3.1 waar we nu staan	blz. 11
3.2 2023 - 2024	blz. 11
3.3 met wie	blz. 12
3.4 veilig, gezond en duurzaam werken	blz. 12
3.5 financieel	blz. 13
3.6 na 2024	blz. 14
HOOFDSTUK 4 ZICHTBAARHEID, BEREIK & IMPACT	blz. 15

BIJLAGEN

1. Begroting & toelichting
2. Brief aan 2024 (diversiteit en inclusie)
3. Cv's
4. Jaarverslag 2021
5. Jaarrekening 2021

HOOFDSTUK 1

WIJ ZIJN IONA & RINEKE

1.1 wij maken onderzoeksfictie

Wij zijn iona&rineke: een Utrechts gezelschap dat **muziektheater** maakt onder de noemer **onderzoeksfictie**. We maken projecten op basis van zelf-verzameld documentair materiaal en smelten dit om tot een fictief universum waarmee we ons publiek vanuit onverwachte, fantasierijke hoek naar een actueel onderwerp laten kijken.

vast team

Iona Daniel (zij/haar) | schrijver, speler en artistiek leider
Merel Hobrink (zij/haar) | zakelijk leider en productie leider
Rineke Roosenboom (zij/hen) | schrijver, speler en artistiek leider

Literair muzikaal theater is volgens ons het uitgelezen instrument om te vechten voor een **sociaal rechtvaardige wereld**. Onze voorstellingen zijn utopieën en dystopieën tegelijk: nachtmerries over het nu en dromen van een wereld waarin we niet worden tegengehouden door verwachtingen, gewoontes en vastgeroeste overtuigingen. We zijn ervan overtuigd dat we zeker de donkerte van de ongewisse toekomst moeten erkennen, maar dat het vooral inspirerend is daar hoopvol en constructief op te reageren, met een tegenvoorstel.

Het universum dat we construeren is een **variatie op de werkelijkheid**, met een **radicaal inhoudelijk statement als basis**. (Hiervan geven we verderop een aantal voorbeelden.)

Fictie en werkelijkheid troeven elkaar af in onze voorstellingen: we zetten het publiek telkens op het verkeerde been, om hen ontvankelijk te maken voor het omdenken van overtuigingen. Hiervoor putten we uit speculatieve genres als *science fiction* en *mockumentary*.

In ons werk staat de schrijver centraal: we maken een mengvorm van theater en concert, met de tekstschrijvers en componisten als spelers op de vloer. Muziek en tekst zijn gelijkwaardige stemmen in het verhaal die elkaars grenzen verkennen. De toon van onze voorstellingen is een mix tussen pamflet, vertelling, concert en je beste vriendin die voorleest uit haar dagboek.

Bij elk project wordt het artistieke team aangevuld met muzikanten en andere medemakers, zoals een regisseur en vormgever.

Naast voorstellingen maken we ook werk buiten het theater, om een ander publiek te kunnen bereiken. Zo maakten we eerder een installatie en een *mini-graphic novel*.

de opkomst en ondergang van de ZMOK-veteranen 2014

Over het IJ Festival, Grachtenfestival
Over een zomerkamp voor ZMOK-
kinderen die eerst een bende en later een
wereldberoemde band vormen.
"Zó ontwapenend prachtig gespeeld dat
ik er een brok van in mijn strot en tranen
van in mijn ogen kreeg"
– De Groene Amsterdammer

Rumspringa 2016

Orkater/de Nieuwkomers
I.s.m. Shaking Godspeed en Sanne
Nouws
Een verzonden waargebeurd verhaal
over onze jeugd in een verstikkende
sekte.
"Beklemmend en fascinerend tegelijk"
– De Telegraaf

Kill All Kids 2018

iona&rineke + Orkater
I.s.m. Binkbeats en Alexandra Broeder
Een voorstelling over de enige volledige
oplossing voor de klimaatproblematiek:
onzelf als mensheid laten uitsterven.
"Een gelaagde voorstelling waarin iona &
rineke hun publiek meesterlijk
manipuleren"
- Theaterkrant (keuze van de criticus)

XX 2020

iona&rineke + Orkater
I.s.m. Spill Gold en Wieke ten Cate
Een muziektheatervoorstelling over
onvertelde geschiedenissen van queer
helden die in historische boeken slechts
figuranten zijn.

jij & 899 anderen passen hier precies

iona&rineke, ARK (SPRING) 2021
Interactieve installatie over universele
eenzaamheid en erbij horen.

In 2012 studeerden Iona en Rineke af aan de schrijfopleiding van de HKU, met de wens om als schrijvers eigen plannen te ontwikkelen en verbonden te blijven aan het proces en eindresultaat. Zo begonnen we met het initiëren van projecten die we zelf speelden. In Utrecht kregen we de kans om korte performances te maken (in Theater Kikker en bij Culturele Zondagen) die de basis vormden voor ons latere werk.

Voor Over het IJ Festival (2014) maakten we onze eerste korte muziektheatervoorstelling. Bij Orkater/de Nieuwkomers maakten we daarna de avondvullende voorstelling *Rumspringa* (2016), waar we Merel Hobrink ontmoetten, die zich bij iona&rineke aansloot als zakelijk- en productie leider.

Van 2018 tot 2021 zijn we door het Fonds Podiumkunsten ondersteund met de Subsidie Nieuwe Makers, onder begeleidende instelling Orkater. We maakten twee producties en werkten aan onze zakelijke zelfstandigheid, organisatievorm en artistiek-inhoudelijke ontwikkeling.

In 2018 ging *Kill All Kids* in première in de Stadsschouwburg Utrecht. In 2020 begonnen we aan *XX*, een locatievoorstelling voor de zomerfestivals en op locatie in Utrecht. Door de coronamaatregelen gingen deze speelbeurten niet door. We speelden een guerrilla-versie in het Amsterdamse Bostheater en zouden de voorstelling in 2021 afmaken. Helaas hebben we *XX* moeten annuleren vanwege gezondheidsproblemen.

We zijn alle drie geconfronteerd met verschillende vormen van ziek-zijn; psychisch en fysiek, incidenteel en chronisch.

Deze ervaringen zijn een cruciaal onderdeel geworden van deze aanvraag en de komende projecten; ziek-zijn is de projectoverstijgende thematiek. Dit voelt als een logische verdieping van ons makerschap: het geeft ons de kans om een onderwerp van verschillende kanten te belichten, uitgebreider onderzoek te doen en binnen de projecten voort te bouwen op wat we eerder maakten. Ook organisatorisch vragen we ons af: wat is een gezonde werkomgeving en hoe gaan we om met uitval door ziekte? (Hierover kunt u meer lezen in de aanbiedingsbrief.)

Sinds een paar maanden zijn we alle drie weer aan het werk en geven we onze gezonde werkwijze vorm. Iona en Rineke zijn begonnen met schrijven; we werken aan een collectie van uiteenlopende teksten rondom ziek-zijn, die straks als basis dient voor de plannen binnen deze aanvraag.

"Ik zou het werk van iona&rineke omschrijven als poëtisch activisme. Op zorgvuldige wijze zoeken ze contact met ons als publiek en kiezen ze voor een heel duidelijke stellingname over een onderwerp dat hen persoonlijk raakt. Ze nemen altijd zichzelf mee op het podium en kunnen zich dus niet achter personages verschuilen. Met een grote nadruk op het hier-en-nu-gesprek dat ze aan gaan met de toeschouwers; ook al wordt er niet altijd verwacht dat we terugpraten, het is een dialoog. De manier waarop iona&rineke samenwerken met musici en regisseurs is eigenzinnig en leidt tot vernieuwende theatervormen."

Martine Manten, Utrechtse (tekst)dramaturg

1.3 wij hebben kernwaarden

Aan de basis van onze projecten liggen de volgende kernwaarden:

1. **we wakkeren mensen aan**

Voor veranderingen op macroniveau heb je macht nodig. Het helpt als je een groot bedrijf bent, een overheid, of erg rijk. Maar juist dat zijn partijen die hoopvolle veranderingen vaak in de weg staan. Hierdoor voel je je als individu soms moedeloos: alsof je maar een druppel bent in een gigantische oceaan. Het is verleidelijk om het pad te kiezen van pessimisme, dat het toch niet goed zal komen. Wij willen een kritische, maar hoopvolle blik op de wereld werpen en cognitieve en affectieve empathie opwekken in ons publiek.

We worstelen openlijk met de vraag of de benodigde systeemverandering wel vanuit kleine gezelschappen of individuen kan komen. Of het antwoord nu ja of nee is: de vraag hoe we hier mee om moeten gaan, blijft evengoed staan. Voor nu kiezen we voor 'ja'; we willen geloven dat het kan, ook al is de verandering niet concreet zichtbaar.

2. **we beginnen alvast aan de toekomst**

De dominante groep van de gezonde witte rijke hetero dunne cis man wordt te vaak als norm aangenomen en overschreeuwt ideeën van de eigenlijke meerderheid: iedereen die niet tot die dominante groep behoort. Wij zien het als probleem dat mensen geloven dat het je eigen verdienste is als je bij de dominante groep hoort en jouw schuld als je gemarginaliseerd bent.

In ons werk klinkt een radicaal tegenvoorstel voor deze status quo. We verleiden het publiek om mee te gaan in onze gedachteoefening; we doen een extreem tegenvoorstel vanuit overdrijving en fantasie, om te laten zien hoe ver de mogelijkheden reiken, te inspireren. Niet (alleen) omdat we willen overtuigen, maar vooral om ons publiek tot genuanceerde reflectie te bewegen.

3. **we zien jullie**

De aanwezigheid van het publiek is van grote waarde in onze onderzoeksfictie. Om toeschouwers 'aan te wakkeren', kiezen we ervoor hen nooit te negeren. Met onze directe aanspreekvorm maken we het publiek onmisbaar; we bouwen een band op. Zo maken we hen medeverantwoordelijk: we zijn hier vanavond samen om ons een andere wereld voor te stellen.

We communiceren openhartig en ontwapenend, maar zijn ook manipulatief en proberen je telkens een stap voor te zijn. Zo ondermijnen we de verwachtingen van het publiek en ontregelen de theaterervaring. Omdat de code van ons werk meerduidelijk is, kun je niet veilig achteroverleunen, maar zit je met een actieve kijkhouding in de zaal. Als een soort Sherlock, puzzelend over hoe je je tot dit gedachtegoed moet verhouden.

4. **we zijn in een andere wereld**

We gebruiken fantasie als verteltechniek, geïnspireerd door speculatieve fictie zoals tv-serie *Black Mirror*, theatergroep Signa en schrijvers als Han Kang. We spreken vanuit een alternatieve werkelijkheid: een wereld die lijkt op de onze, maar gemankeerd, door dingen toe te voegen of weg te laten. Deze wereld is tot in detail uitgedacht. Met dit 'alternatieve universum' schorten we de norm tijdelijk op: we veranderen iets cruciaals in onze samenleving, waardoor het kaartenhuis van de wereld voor anderhalf uur ineens stort en je als publiek met een nieuwe blik naar buiten gaat.

5. we combineren muziek en tekst

We profileren ons binnen het aanbod van muziektheater uitgesproken als schrijvend gezelschap. Het feit dat de performers van oorsprong geen acteurs zijn, maar schrijvers en muzikanten, zetten we in als kracht: we staan authentiek op het podium en winnen daardoor het vertrouwen. Tekst en muziek zijn vrijwel doorgecomponeerd. Met die twee vertelkrachten trekken we ons publiek mee in een ander universum. We werken samen met componisten die in staat zijn werelden op te roepen. Die uit de voeten kunnen met een verhalend uitgangspunt en associatief werken.

v.l.n.r XX, de ZMOK-veteranen, Kill All Kids, Rumspringa

Tijdens onze afwezigheid voelden de steun van het Utrechtse veld: we zijn gemist en welkom bij verschillende (toekomstige) partners als de Stadsschouwburg, What You See, Mooie Woorden en Het Huis.

We hebben ten opzichte van twee jaar geleden weinig stappen kunnen zetten in duurzame verbindingen en zichtbaarheid in Utrecht. Wel volgden we de ontwikkelingen in het veld en hebben we zin om de nieuwe collega's te leren kennen.

In de eerste paar jaar van onze stichting hebben we veel steun gehad van de sector. Zo hebben wij o.a. kunnen experimenteren in Het Huis, mocht *Kill All Kids* bij de Stadsschouwburg Utrecht in première gaan, hebben we de professionaliseringssubsidie ontvangen van de Gemeente Utrecht en hebben Iona en Rineke lesgegeven bij de opleiding Writing for Performance van de HKU. Ook hebben we een jaar lang als onderdeel van Standplaats Utrecht gebruik gemaakt van Fort Blauwkapel onder begeleiding van Theater Utrecht. De partners van Standplaats blijven betrokken bij ons gezelschap en zijn benaderbaar voor eventuele samenwerkingen.

We zijn trots op wat de Utrechtse culturele sector te bieden heeft met interessante broedplaatsen als het Hof van Cartesius en de Havenloods (waar Rineke werkt) en een spannende *scene* van jonge tekstschrijvers, performers en muzikanten. In het Utrechtse veld zijn wij uniek: een maatschappelijk geëngageerd schrijvend theatergezelschap dat uitgesproken de verbinding maakt met hedendaagse nieuwgeschreven muziek.

In de komende jaren gaan we meer samenwerken met onze Utrechtse collega's. Wij willen een gezelschap zijn voor Utrechters en Utrechtenaren. Utrecht is een stad van uitersten: we vonden hier al de extreemste doomsday-prepper, de toekomstdriftige Urban Futures Studio, de geschiedenis van de LHBTQIAP+gemeenschap en haar tegenstanders en leggen nu contact met de (chronisch) zieken van de stad.

In de vraagstukken die wij met onze voorstellingen aankaarten, vormen steden als Utrecht een progressieve voorhoede met de nieuwe, autovrije wijk bij de Cartesiusdriehoek en genderexpressie in het uitgaansleven. De stad maakt een enorme groei en verjonging door die leidt tot uitdagingen waarin cultuur een functie

kan vervullen, bijvoorbeeld in de spanning bij stedelijke ontwikkeling tussen verduurzaming en gentrificatie.

In de gesprekken met wetenschappers die we voerden voor *Kill All Kids*, merkten we hoe de kruisbestuiving zowel onze kunst als de wetenschap voedde. De wetenschappers introduceerden bij ons o.a. de kracht van positieve formuleringen en onze fantasievolle voorstellen gaven de wetenschappers nieuwe inzichten in hun eigen materie. Ook voor de komende projecten interviewen we wetenschappers; van Ethiek Instituut UU en ZorgEthiek van Universiteit voor Humanistiek.

Met de projecten binnen deze aanvraag gaan we ook de wisselwerking met maatschappelijke partners aan door beleidsmakers en de gezondheidszorg binnen de stad anders te laten kijken naar hoe we omgaan met ziekte.

HOOFDSTUK 2

ONZE PLANNEN

We zijn zowel burger van het rijk der gezonden als van het rijk der zieken. Hoewel we bij voorkeur alleen van het goede paspoort gebruikmaken, komt iedereen vroeg of laat gedwongen in dat andere rijk terecht, al is het maar tijdelijk.

Susan Sontag, Ziekte als metafoor

Voor 2023 – 2024 hebben we verschillende artistieke doelstellingen, als concretisering van onze kernwaarden:

- We **verbinden** onze **projecten met hetzelfde thema**, ziek-zijn, zodat we intensief onderzoek kunnen doen en de verschillende facetten van het thema kunnen belichten.
- We **researchen** op een **inclusieve, veilige** manier. Via briefwisselingen willen we in contact staan met ervaringsdeskundige penvrienden. Deze mensen benaderen we o.a. via Wachtverzachter, Enik, de patiëntenorganisaties en de gemeentelijke begraafplaatsen.
- We zetten ons niet alleen tegen de gezondheidsnorm af, maar **bouwen** de komende twee jaar vooral alvast aan **'de nieuwe wereld'**; de zieken en beperkten zullen uiteindelijk de meerderheid vormen - door vergrijzing, long covid, maar ook door groeiend bewustzijn en omarming van onze grenzen en kwetsbaarheden - en zijn de norm in ons komende werk. We gebruiken de komende twee jaar ons paspoort van het rijk der zieken en nodigen ons publiek uit dat rijk ook te betreden.
- We richten het **maakproces gezonder** in. Doordat we een klein team hebben, kunnen we buiten de gangbare kaders een passend werkproces creëren. We experimenteren met onderzoeksweken, een andere werkverdeling, werkvolgorde en bouwen meer rust in.
- We maken ons werk **meer immersief**; we willen ons publiek letterlijk onderdompelen in onze alternatieve werkelijkheid. Zonder hun aanwezigheid moeten de projecten niet kunnen bestaan.
- De **inhoudelijke meerstemmigheid** en het 'aanwakkeren' van ons publiek en onszelf, geven we meer bodem. We zetten ons in om de 'andere blik' een plek te geven in ons werk; zowel in de inhoud, als in de keuze voor onze samenwerkingspartners. De komende projecten kiezen we vooral ervaringsdeskundigen op het gebied van ziekte en/of functiebeperking.
- **Taal** zien wij als één van de belangrijkste **middelen** waarmee we de wereld **positief kunnen benoemen**: om in mogelijkheden te denken, in plaats van in moeilijkheden; zoals de keuze tussen de termen 'niet-fossiele brandstof' en 'hernieuwbare brandstof'. We onderzoeken hoe woorden rondom gezondheid en ziekte onze blik hierop kunnen veranderen.

adviseurs

We betrekken artistiek-inhoudelijke adviseurs die ons de komende jaren ondersteunen:

- **Frank Wienk** (Utrechtse producer en muzikant) | Hij werkte als componist mee aan *Kill All Kids* en adviseert ons in muzikale keuzes en bij het ontwikkelen van muzikale concepten. We waarderen zijn kunde in het ruimtelijk opstellen van versterkers en instrumenten, waardoor hij werelden oproept.
- **Martine Manten** (Utrechtse dramaturg) | Martine was al coach bij ons Nieuwe Makers-traject en blijft sparringpartner voor het vormgeven van onze processen en communicatie.

PROJECTENPLANNING

		2023	2024
w i n t e r	januari		
	februari		
	maart		
l e n t e	april		
	mei		
	juni		Project 3: De Volmaakten @festival
z o m e r	juli		
	augustus	Project 1: Biophilia @Boulevard	Project 3: De Volmaakten @festival
	september		
h e r f s t	oktober		Project 3: De Volmaakten @festival
	november	Project 2: Bunker, tekstdeadline	
	december		

Kunnen we van de natuur leren omgaan met ons eigen ziek-zijn?

wat

Voor Festival Boulevard 2023 maken we een theatrale installatie; een individuele ervaring van ongeveer een kwartier. *Biophilia* speelt in één van de 'block boxes': een geometrische, gesloten ruimte.

In *Biophilia* krijg je de kans om het rijk der zieken te betreden. De poort die normaal gesloten blijft, is bij uitzondering geopend.

Biophilia is een vooronderzoek voor de wereld van *De Volmaakten* (project 4). Met de installatie kunnen we ons grondig focussen op immersie: we smelten onze research om tot een ruimtelijke plek en belevenis.

waar | Festival Boulevard Den Bosch
speelbeurten | 9 dagen, doorlopend
tekst, beeld en concept | Iona en Rineke

We hebben de ambitie om met deze
installatie na Boulevard ook op andere
festivals te staan.

inhoud

De coronacrisis heeft de gezonde mens gevraagd zorg te dragen voor de risicogroep. Bij sommigen riep dat woede op: "Waarom moet ik mijn vrijheid opofferen voor een onbekende, die toch al ongezond is?".

Met dit project willen we het publiek uitnodigen in het rijk van de zieken, om de grens over te gaan die tijdens de coronacrisis onoverbrugbaar leek. Om zich in zieken te kunnen verplaatsen.

In het rijk der zieken is biofilie een belangrijke kracht: de intuïtieve neiging van de mens om zich te verbinden aan de natuur en andere levensvormen. Een verbinding die van vitaal belang is, want er is bewijs dat natuur heelt en ziekten voorkomt. We kennen het allemaal: de sanatoria in de bergen, de boswandeling tijdens de lockdown om je verstand niet te verliezen. Met biofilie als uitgangspunt, is de mens niet langer verantwoordelijk voor diens eigen gezondheid en staat de mens niet boven de natuur, maar is er onderdeel van. Net zoals ziek zijn een natuurlijk onderdeel van het leven is. De overgang naar het rijk der zieken is een transformatie zonder terugweg die je vooral moet leren accepteren.

Het contact met de ervaringsdeskundige penvrienden richt zich op biofilie en zintuiglijke herinneringen aan ziekte-ervaringen die je wereld- en tijdsbeleving veranderden.

hoe

We willen dat de bezoeker echt even in een andere wereld terecht komt, want in het rijk van de zieken werken je zintuigen anders. Met een adviserende vormgever vangen we die beleving in een radicaal doorgevoerd beeld.

In de ruimte hoor je een soundscape van muziek en een stem die je door een proces heen leidt: de intake om het rijk der zieken te betreden. Een intake zoals je die bij een ggz-instelling hebt, of bij een ziekenhuisopname. Je hoort vragen die je doen reflecteren op ziek-zijn, op je angst voor verval. Verstoep in de vragen zit een verhaal over de overgang van gezond naar ziek persoon, metaforisch verbeeld als de biofile transformatie naar een dier.

Kan een bunker antidepressiva vervangen?

wat

De personages van *Bunker* hebben zich samen teruggetrokken in een prikkelarme ruimte. Uit verlangen naar eenheid en overzicht, kiezen ze vrijwillig voor opsluiting. Hier bouwen ze samen een nieuwe wereldorde waarin defect de nieuwe norm is. Een nieuwe vorm van therapie, waarbij de patiënt de wereld behandelt en aanpast aan diens behoeften, in plaats van andersom.

Bunker is een coproductie op initiatief van theatergroep ECHO, waarvoor Iona en Rineke de tekst schrijven. *Bunker* speelt op locatie in bunkers in Utrecht en Arnhem.

waar | op locatie in Arnhem en Utrecht
speelbeurten | 21
regie | in optie: Mart van Berckel
tekst | Iona en Rineke
spel | Anna Schoen, Pauline Greidanus
muziek | in optie: Aafke Romeijn

inhoud

Het stikt in onze samenleving van de verwarde mannen, pubers met een burn-out en dertigers met antidepressiva. Maar is dit niet een probleem waarvan de kern ligt bij onze veeleisende maatschappij, in plaats van het individu dat medisch wordt 'aangepast' om erin te functioneren? Intuïtief hebben mensen hun eigen manier om met hun psychische kwetsbaarheid om te gaan: door zich bijvoorbeeld terug te trekken uit de wereld, of door met repetitieve bewegingen de wereld te bezweren. Die intuïtie wordt niet gezien als iets goeds, maar als onderdeel van het probleem. Wat levert het op als we de mensen beschouwen als gegeven, en de wereld als veranderbaar? Voor deze voorstelling onderzoeken we o.a. de antipsychiatriebeweging die veel kritiek uit op de DSM en de stigmatisering van diagnoses. Met de acteurs gaan we intensief in gesprek en we leggen ons oor te luister bij onze psychisch kwetsbare penvrienden; de ervaringsdeskundigen die de mankementen van de wereld nu al diagnosticeren. De psychisch kwetsbaren zijn de kanaries in de koolmijn; de meest gevoelig afgestemde meters van onze samenleving.

hoe

In deze coproductie zijn we 'schrijvers+': samen met ECHO - een gezelschap dat zich inzet voor een betere positie van schrijvers - onderzoeken we hoe de schrijver meer betrokken kan zijn in het maakproces zonder zelf mee te spelen. De schrijver is in het Nederlandse theaterveld vaak dienstbaar en vormt een eilandje in het team. Voor *Bunker* richten we het gangbare proces anders in: na een eerste schrijffase werken we twee weken met de acteurs op de vloer. Na deze experimenten schrijven we de repetitieve versie van de tekst en zijn we vaker aanwezig bij doorlopen.

Kunnen we door ziek te zijn een vuist maken tegen het kapitalisme?

wat

In muziektheatervoorstelling *De Volmaakten* komen we met het publiek samen op een begraafplaats: daar waar doden en levenden de ruimte delen. Vanuit kapitalistische overtuiging wordt sterven zo lang mogelijk uitgesteld: we moeten gezond leven zodat we tot op hoge leeftijd productief en dus waardevol kunnen zijn.

Wij maken met *De Volmaakten* een ode aan de niet-productieven, de zieken; wiens leven zich horizontaal afspeelt. Voor *De Volmaakten* zijn we in gesprek met een potentiële coproductent. De voorstelling wordt gespeeld op een gemeentelijke begraafplaats in Utrecht en op begraafplaatsen tijdens zomerfestivals. We gaan in gesprek met Festival Boulevard en Oerol.

waar | zomerfestivals & op locatie in Utrecht
 speelbeurten | 33
 tekst en spel | Iona en Rineke

inhoud

In *De Volmaakten* proberen we de toeschouwer af te laten stappen van het idee altijd 'beter' te moeten worden, zoals het kapitalisme ons voorhoudt.

De corona-discussies lieten ons het afvoerputje van het binaire gezondheidsdenken zien. Afkeer voor chronisch zieken werd soms schaamteloos geuit: hadden ze maar meer moeten sporten of meer van zichzelf moeten houden. Daaronder lag een verkeerde, onbarmhartige overtuiging: ziekte is iets waaraan je zelf schuldig bent. Maar we hebben we ook het mooiste van onze samenleving gezien: zorg dragen voor elkaar en in staat zijn ten behoeve van het geheel ons gedrag te veranderen.

De grens tussen ziek en gezond fluctueert historisch gezien flink. In *De Volmaakten* onderzoeken we de invloed van morele oordelen op wat we verstaan onder 'ziekte'. In de ene tijd wordt homoseksualiteit als ziekte gezien en ooit zullen we kaalheid misschien zo categoriseren. Ons beeld van ziekte is tijds-, plaats- en cultuurafhankelijk. Dat betekent dat we zelf van invloed kunnen zijn op het verdwijnen en opkomen van ziekten door veranderende inzichten. Dit inspirerende gegeven gebruiken we voor ons gedachte-experiment en de wereld die we oproepen. Met onze persoonlijke ervaringen als basis, gaan we op zoek: hoe kunnen we betekenis geven aan pijn en ziek-zijn? We vullen nieuwe morele oordelen: zorgen is het hoogste goed, niet financiële groei. We verheffen ziekte tot kunst en verklaren ons en elkaar daarmee tot een nieuwe vorm van 'zalig'.

hoe

Een inspiratiebron is het essay *Sick Woman Theory* van Johanna Hedva: zorgen voor elkaar is volgens Hedva de grootste antikapitalistische daad.

Voor *De Volmaakten* onderzoeken we met de briefwisselingen in deze periode de taal rondom ziek-zijn en hoe de ervaringsdeskundigen (onze pen vrienden en ons team) betekenis geven aan pijn en ziek-zijn. Welke dingen willen wij als 'ziekte' zien?

HOOFDSTUK 3

ORGANISATIE & WERKWIJZE

3.1 waar we nu staan

Voor we in 2021-2022 de tweejarige subsidie van de Gemeente Utrecht ontvingen, werkten we met de Subsidie Nieuwe Makers projectmatig onder de vleugels van Orkater.

In 2021 en 2022 hebben we helaas weinig kunnen maken door een combinatie van ziekte en de coronapandemie. We hebben veel geleerd van ons ziek-zijn; ook over hoe onze manier van werken en de werkdruk hieraan hebben bijgedragen. Deze lessen zijn van invloed op onze organisatie.

De realiteit van de coronapandemie nemen we mee in deze aanvraag: we hebben de projecten en begroting zo flexibel mogelijk ingericht, we houden rekening met kleinere publieksaantallen en hebben een project gepland waarbij publiek en makers niet tegelijkertijd aanwezig zijn (*Biophilia*).

3.2 2023 – 2024

De komende twee jaar werken wij als organisatie met de volgende doelen:

- We zorgen voor een **veilige werkomgeving en gezonde werkprocessen**.
- We willen een **goede werkgever zijn** voor freelancers. Dat betekent dat we volgens CAO betalen en eerlijke arbeidsvoorwaarden bieden.
- We stimuleren **persoonlijke en artistieke ontwikkeling**. We maken ruimte voor experimenten en voor persoonlijke ontwikkeling in bijvoorbeeld gesprekken met experts.
- We zetten ons actief in voor een **meer inclusief cultuur divers** team, bestuur en publiek.
- We zetten samenwerkingen met **Utrechtse partners** voort en zoeken nieuwe samenwerkingen.

3.3 met wie

bestuur

Het bestuur van Stichting Iona&Rineke bestaat uit Steven de Vries (wethouder Gemeente Baarn, voormalig vice-fractievoorzitter en woordvoerder Cultuur van GroenLinks Utrecht) en Thomas Lamers (filosoof/dramaturg van o.a. Collectief Walden, Ulrike Quade Company en Toneelschuur Producties). We zijn in gesprek met een Utrechtse fondsenwerver met ervaring als zakelijk leider als potentieel derde bestuurslid. We handhaven de Governance Code Cultuur als basis voor ons bestuur.

team

Iona&Rineke bestaat uit Iona Daniel en Rineke Roosenboom als artistieke leiding en Merel Hobrink als zakelijk leider. Het artistieke team wisselt per project.

Op het gebied van culturele inclusie is er binnen onze stichting nog veel te winnen. Voorafgaand aan de vorige aanvraag hebben we onze gesprekken hierover uitgewerkt in een brief aan onszelf in de toekomst: waar willen we over een paar jaar staan en wat moeten we doen om daar te komen? Deze brief voegden we toe aan onze aanvraag. De afgelopen twee jaar hebben we geen grote concrete stappen kunnen zetten, maar we hebben wel verder gesproken en ervaringen opgedaan bij andere organisaties. Op basis hiervan hebben we opnieuw een brief over inclusie en diversiteit geschreven, eveneens als bijlage toegevoegd.

freelancers

Veel van de regisseurs, vormgevers, publiciteitsmakers, technici, fotografen en muzikanten met wie we de komende projecten gaan werken, zijn nog niet genoemd in deze aanvraag. We willen de flexibiliteit behouden om in 2023 de juiste personen te vinden voor deze projecten. Daarbij gebruiken we *Biophilia* als moment om ons werk te tonen aan potentiële samenwerkers, als basis voor het verdere gesprek over de werkwijze en gedachten voor *De Volmaakten*. Het belang van werken met ervaringsdeskundigen is voor ons werk evident gebleken. We zullen in de komende projecten dan ook werken met minstens 60% ervaringsdeskundigen op het gebied van ziekte en/of functiebeperking. We zorgen hierbij dat er binnen ieders mogelijkheden gewerkt wordt.

Ook kiezen we voor meerstemmigheid: een diverse groep mensen op het gebied van (gender)queerness, culturele diversiteit en neurodiversiteit.

Dit zijn kleine stappen naar een groter doel: we willen bijdragen aan betere, gezondere arbeid en een veilige plek zijn voor mensen die niet altijd een plek vinden. We denken dat de mensen niet 'arbeidsongeschikt' zijn, maar de arbeid 'mensongeschikt'. We willen kennis opdoen bij grotere organisaties die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werk geven, zoals UW.

3.4 veilig, gezond en duurzaam werken

veilige werkomgeving

Merel heeft in 2021 een opleiding tot vertrouwenspersoon gevolgd bij Podiumkunsten België en blijft zich verdiepen in welzijn op de werkvloer binnen de culturele sector. In ontwikkeltrajecten en gesprekken met andere partijen onderzoekt ze hoe kleine, projectmatige gezelschappen een systeem kunnen vormgeven dat preventief werkt en waar gedegen hulp geboden wordt als het misgaat.

Voor ons gezelschap betekent dat we met de medewerkers delen hoe wij werken, wat onze waarden, afspraken zijn

en gaan daarover in gesprek. Dit neemt Merel ook mee in de opdrachtovereenkomsten. We betrekken een externe vertrouwenspersoon die wij eventueel delen met andere kleine gezelschappen.

gezond werken

We willen een gezonde werksfeer creëren voor onszelf en de mensen met wie we samenwerken. Dat betekent dat we vrije tijd bewaken en communicatie over werk centraliseren. We willen de verschillende taken in projecten scherper verdelen en duidelijk maken wie waarvoor artistiek of organisatorisch verantwoordelijk is.

We brengen voor elk project de wensen en mogelijkheden van medewerkers in kaart en maken die uitgangspunt voor het proces.

We zetten ook in op het onderzoeken en bediscussiëren van de werkwijze in het theaterlandschap: we experimenteren met een ander repetitieproces, de rol van de schrijver en zorgen voor meer rust in de montageperiode.

duurzaamheid

Nadenken over duurzaamheid is een tweede natuur voor ons geworden na het maken van onze radicale klimaatvoorstelling *Kill All Kids* en vanuit ons persoonlijke dierenrechten- en klimaatactivisme. Het resultaat van deze voorstelling was breder dan alleen duurzaam produceren: we hebben de toeschouwer echt een nieuwe blik op het onderwerp gegeven. Voor ons betekent duurzaam produceren niet enkel negatieve impact mitigeren, maar vooral ook positieve impact genereren. Ook hier is de invloed van taal groot: bespreken we onze klimaatschaduw (positieve bijdrage) of onze voetafdruk (negatieve bijdrage)?

In onze bedrijfsvoering speelt duurzaamheid een grote rol: in elke keuze die we maken is klimaatbelasting een belangrijk argument. Zo kiezen we voor biologische, veganistische catering, reizen we per fiets en OV, zijn we kritisch op merken en volgen we de ontwikkelingen van duurzaam produceren op de voet.

En wanneer er geen duurzame optie voor handen of haalbaar is, dan maken we de afweging of het effect van het project de belasting waard is. We dragen deze keuzes bewust uit aan onze partners, publiek en medewerkers in de hoop hen te inspireren.

Bij onze volgende avondvullende voorstelling, *De Volmaakten* willen we een volgende stap zetten, door een klimaatneutrale vormgeving en (semi-)akoestische muziekbezetting als uitgangspunt te nemen.

We zijn gewend om te accepteren dat tijd en geld twee niet-onderhandelbare factoren zijn: er zit een limiet aan. Het is ons voornemen om het garanderen van een gezonde en veilige werkomgeving en het maximaliseren van onze positieve klimaatimpact binnen onze projecten net zo absoluut te maken als tijd en geld dat zijn. We hebben ons bestuur gevraagd om ons hier doorlopend kritisch over te ondervragen.

3.5 **financieel**

eerlijk betalen

Bij Orkater maakten we kennis met de Fair Practice Code, hiermee werken we zelf nu ook. We handhaven de CAO Theater en Dans, ook als dat betekent dat we elders concessies moeten doen. Wel blijven we kritisch kijken naar de CAO en de voorwaarden die wij als werkgever bieden aan freelancers. Toen we *XX* annuleerden wegens gezondheidsomstandigheden, kwamen we terecht in een paradox waarin we zowel zelf freelancers waren bij ons eigen gezelschap, als opdrachtgevers van andere freelancers in het team. Hiervan hebben we veel geleerd. We

gaan blijvend met ons bestuur in gesprek over deze kwestie: Wat zijn volgens de CAO onze verantwoordelijkheden (bij bijvoorbeeld uitval of annulering wegens ziekte) en waar voelen we ons daarnaast zelf verantwoordelijk voor? Dus eigenlijk: wat vinden wij een rechtvaardige verantwoordelijkheid tegenover onze freelancers (inclusief onszelf)?

Als klein gezelschap merken we dat het veel tijd kost om voorstellingen op poten te zetten en het maakproces uiteindelijk maar een klein aandeel inneemt in het runnen van een gezelschap. Voor het vaste team creëren we met deze aanvraag een basis waarmee we ons voor 10 maanden paar jaar drie dagen per maand kunnen uitbetalen. Dat betekent dat we dus twee maanden per jaar vrij kunnen nemen van ion&rineke of als gezelschap 'dicht' gaan.

Naast de financiële beloning denken we creatief na over andere beloningsvormen. De kans is namelijk groot dat we meer uren maken dan we kunnen factureren. We zien dit net als huishoudelijke taken, ouderschapstaken en mantelzorg in ons kapitalistisch systeem, wat wél werk is, maar waarvoor je niet financieel gewaardeerd kan worden. Dat het onbetaald is, betekent niet dat we het niet doen. Dus blijven we actief nadenken over vormen van niet-financiële erkenning: met complimenten, wandelingen, moestuinogst en een bieb-lidmaatschap. Deze erkenning zien wij als secundaire arbeidsvoorwaarde en wij streven ernaar deze als organisatie te faciliteren. Voor nu zal het een minder helder economisch gedefinieerde persoonlijke investering van het kernteam in stichting iona&rineke zijn.

3.6 **na 2024**

In de vorige aanvraag schreven we dat we in 2023 zouden besluiten of we een vierjarige aanvraag zouden gaan doen. We zullen die zeer waarschijnlijk niet gaan aanvragen.

We merken dat het werken in een kortere lijn van twee jaar, aangevuld met projectsubsidies, op dit moment goed bij ons past. De tweejarige subsidie geeft ons ruimte voor tussentijdse veranderingen en de vrijheid om onze werkwijze meer naar onze hand te zetten, zonder mee te hoeven in een gebeitelde structuur. Ons langetermijnplan is om opnieuw tweejarige subsidie aan te vragen voor '25-'26 en '27-'28, aangevuld met projectsubsidies. Dit is uiteraard ook afhankelijk van de overheidsbesluiten rondom het nieuwe kunstenplan. We houden hierover de komende tijd contact met de Gemeente Utrecht, het FPK en experts uit het werkveld.

HOOFDSTUK 4

ZICHTBAARHEID, BEREIK & IMPACT

De afgelopen jaren hebben we onze publiciteitscampagnes samen met Orkater vormgegeven. We zullen ons de komende tijd blijven focussen op het professionaliseren en versterken van de herkenbaarheid van onze identiteit, zodat we in samenwerkingen met coproductanten een belangrijke, kenmerkende bijdrage kunnen leveren.

ons profiel

We staan als iona&rineke met onze onderzoeksfictie midden in de maatschappij, werken samen met muzikanten en zetten ons publiek aan tot rechtvaardig denken met onze radicale boodschap. We zijn op *first name basis* met iedereen.

identiteit

De basiswaarden van onze identiteit zijn **herkenbaarheid** en **ontregeling**. In de samenwerking met Orkater kozen we ervoor om de inhoud leidend te laten zijn in campagneteksten en in de online uitingen te werken met video en fotografie. In de campagnebeelden worden Iona en Rineke herkenbaar afgebeeld, bij ieder project door een andere beeldend kunstenaar.

Ons werk is niet altijd in omschrijvende woorden te vangen, maar met sferische filmpjes en audiofragmenten van tekst en muziek kunnen we ons publiek - zonder te veel te verklappen - nieuwsgierig maken en de toon van de voorstelling overbrengen.

publiciteitsmaker

Met de plannen in deze aanvraag maken we een opbouw van kleinere projecten naar een avondvullende voorstelling in 2024. We zijn een kleine speler in het werkveld, maar dit biedt ons juist de kans het experiment aan te gaan wat betreft pr en engagement. We willen werken vanuit inhoudelijke verbinding: hoe kunnen we het publiek niet alleen benaderen als mogelijke afnemers van onze tickets (publiekswerving), maar echt tot een *community* maken die we ook betrekken bij onze research (publiekswerking)?

Vanaf *Biophilia* betrekken we een publiciteitsmaker die net als wij werkt aan een vooronderzoek voor *De Volmaakten* in 2024, maar dan op het vlak van pr: een out-of-the-box campagne die groeit gedurende de twee jaar

dat we werken met dit thema. Diegene zal dan dus ook betrokken zijn bij *Bunker*. Van partners als Festival Boulevard en SPRING die ook veel investeren in engagement, vragen we advies over hoe we onze impact en verbinding kunnen vergroten.

Onze doelen voor de komende twee jaar met betrekking tot zichtbaarheid, bereik en impact zijn:

- onze **zichtbaarheid** te vergroten online en offline (met speciale focus op Utrecht).
- **passend publiek voor de voorstelling** te benaderen, en dit publiek duurzaam aan ons te **verbinden**.
- onze **persoonlijke toon** te behouden in coproducties.
- een **meer diverse achterban** aan te spreken.

Om over twee jaar te kunnen meten of wij deze doelen hebben behaald zullen we:

- de groei op onze website, *social media* en nieuwsbriefinschrijvingen in kaart brengen;
- een publieksonderzoek doen bij de projecten;
- een analyse maken van de lijn in onze uitingen om te zien of daar onze persoonlijke toon zichtbaar blijft.

ons publiek

De afgelopen jaren hebben wij onze gefocust op onderstaande doelgroepen en dat willen we doorzetten:

- **jong publiek** (15 – 35 jaar) | Bij ons eerdere werk werd door Motivaction een publieksonderzoek uitgevoerd.

Uit de resultaten bleek dat 61% van de ondervraagden een nieuwe bezoeker was en maar 10% voor Orkater kwam. Daarnaast bleek dat een significant groter percentage van het publiek 20-40 jaar was dan bij andere Orkatervoorstellingen. Hieruit kan voorzichtig geconcludeerd worden dat we een eigen, relatief jong publiek aan het opbouwen zijn. Onze voorstellingen spreken een jong publiek aan door de actuele onderwerpen, onze radicale benadering, de rol van muziek en aanspreekvorm van het publiek (geen vierde wand, spelen met nep en echt).

- **muziek liefhebbers**

Door de samenwerking met muzikanten trekken we muziekpubliek naar onze voorstellingen: bezoekers die plekken als Ekko, de Helling en de Nijverheid weten te vinden, maar weinig naar theatervoorstellingen gaan. Om de rol van muziek duidelijk zichtbaar te maken, spelen de muzikanten een belangrijke rol in de publiciteit.

- **onze achterban**

We hebben een kleine vaste achterban die onze nieuwsbrief ontvangt of ons volgt op *social media*. Dit is een gevarieerde groep omdat wij per voorstelling een specifieke doelgroep aanspreken. Deze achterban willen we blijven betrekken door verhalen met ze blijven delen, ook in 'stillere' periodes, en een inkijkje te geven in ons werkproces of om inspiratiebronnen te delen.

De komende twee jaar richten we ons, samen met de publiciteitsmaker, binnen en naast bovenstaande doelgroepen ook op het bereiken van thematisch-betrokken publiek, om hopelijk verandering in het denken over ziek-zijn teweeg te brengen en de betrokkenen een hart onder de riem te steken.

- **ervaringsdeskundigen** en hun **naasten**. We zorgen ervoor dat onze projecten toegankelijk zijn voor zoveel mogelijk mensen, bijvoorbeeld door speelbeurten in te lassen waar minder publiek aanwezig is, om te zorgen voor meer afstand en minder prikkels.

- **gezondheidszorgprofessionals**. De zorgverleners hebben last van de marktwerking in de zorg. Het werk bestaat steeds meer uit administratie en *targets* halen, er is minder tijd om zorg en aandacht geven. Door samen te werken met de sector en via privé-contacten in de zorg, willen we deze groep als een kleine groeiende olievlek bereiken.

Toegankelijkheid

Als overkoepelend doel willen wij onze (Utrechtse) achterban meer divers maken. Daarom gaan we ons binnen bovengenoemde doelgroepen richten op de toegankelijkheid. We geloven dat onze aanspreekvorm van het publiek en de toegankelijke toon, maakt dat ons werk een goede 'eerste voorstelling' voor minder ervaren publiek kan zijn. Daarom zullen we per voorstelling met onze partners onderzoeken hoe we de voorstelling toegankelijk kunnen maken voor publiek met afstand tot gesubsidieerde cultuuruitingen door financiële, fysieke of culturele drempels.

credits afbeeldingen

Kaft | Alice Saey

Portret Iona en Rineke | CJP

Scènefoto *Kill All Kids* | Ben van Duin

Scènefoto *XX* | Nichon Glerum

Scènefoto *Kill All Kids* | Ben van Duin

Scènefoto *de opkomst en ondergang van de ZMOK-veteranen* | Marjolijn van den Berg

Scènefoto *Rumspringa* | Ben van Duin

Portret van Iona, Merel en Rineke | Lilian van Rooij in opdracht van Standplaats Utrecht

Campagnebeeld *Rumspringa* | Hanz Daniel (foto), bewerking anoniem

Campagnebeeld *Kill All Kids* | Sanne Delcroix (foto) & Lisa Louwers (borduurwerk)

Campagnebeeld *XX* | Alice Saey